

Росії, почали знищувати прагнення новостворених територіальних одиниць по відокремленню від Росії та силою насаджувати ідеї більшовизму в цих регіонах.

Список використаних джерел та літератури

1. 1917 год на Киевщине : хроника событий / сост.: А. Иргизов и др. ; под ред. В. Манилова; Отд. Киев. окрпаркома по изучению истории КП(б)У и Окт. рев. на Украине. Истпарт. - Киев : Гос. изд-во Украины, 1928. XXVI, 583 с.
2. Бош Е. Год борьбы. Борьба за власть на Украине с апреля 1917 г. До немецкой оккупации / Истпарт, Комиссия по истории октябрьской революции и РКП(Б) М.-Л. : Госиздат, 1925. – 271
3. Дорошенко Д. І. Історія України 1917-1923. В 2-х т.: Документально–наукове видання / Упоряд.:К.Ю Галушко. К. : Темпора,2002. 352 с.: іл
4. Мазепа І. Україна в огні й бурі революції К.: Темпора, 2003. 608с.:іл
5. Національна політика більшовиків в Україні під час створення комуністичного // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Зб. наук. пр. 2005. Вип. 13. С. 3-56.
6. Синенко О. Л. Взаємостосунки українських профспілок з більшовиками 1917 року // Наукові записки КДПУ. Серія: Історичні науки / ред. В. М. Філоретов [та ін.]. Кіровоград : КДПУ ім. В. Винниченка, 2009. Вип. 12. С. 126-131.
7. Солдатенко В. Ф. Революційна доба в Україні (1917–1920 роки): логіка пізнання, історичні постаті, ключові епізоди. К., Парламентське вид-во, 2011. 568 с.
8. Україна крізь віки. У 15-ти тт. Т. 10:Рубльов О. С., Реєнт О. П. Українські визвольні змагання 1917-1921 рр. / За заг. Ред. В. Смолія. НАН України. Інститут Історії України. К.: Альтернативи, 1999. 320 с.
9. Хміль І. На шляху відродження української державності: Український національний конгрес-з'їзд, 6–8 квітня 1917 р. К.: Ін-т історії України НАН України, 1994. 62 с.
10. Христюк П. Замітки і матеріали до історії української революції. 1917-1920 рр. [у 4 т.] Укр. соціол. ін-т. Нью-Йорк : Вид-во Чарторийських, 1969. (Українська революція. Розвідки і матеріали ; кн. 1). Фототип. передрук. для студії Т. 1 . 1969. 151 с.
11. Шкільник М. Україна у боротьбі за державність в 1917-1921 роках. Спомини і роздуми. Торонто, 1971. 366 с.

Вікторія Венгерська

(м. Житомир)

ПОЛІТИЧНІ РЕАЛІЇ ТА МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ НА СТОРІНКАХ ВОЛИНСЬКОЇ ТА АРМІЙСЬКОЇ ПЕРІОДИКИ 1917-1918 РОКІВ

Перша світова війна значною мірою пришвидшила процеси руйнації континентальних імперій. Її наслідки призвели до формувань політичних програм та партій, лідери яких заявили про прагнення до створення нових, національних за формою, держав. Українські політичні та громадські діячі не лишились осторонь цих процесів. Лютнева революція 1917 р. з проголошенням демократичних свобод відкрила нові політичні перспективи перед колишніми так званими окраїнами імперії.

Представники українського політикуму від моменту створення Української Центральної Ради намагались вибудувати стосунки з Тимчасовим урядом на демократичних засадах, сподіваючись на підтримку ідеї широкої національної автономії. В цьому ж руслі значні сподівання українських діячів покладались й на українізацію окремих військових частин й навіть армій. Ці процеси знаходили відображення на сторінках періодичних видань, які були започатковані виконавчими радами українців-військовослужбовців, й частина яких представлена у Житомирському обласному історичному архіві. Так, у друкованому органі Шостої (українізованої) армії (яка весною-літом 1917 р. розміщувалась у Ризі) «Наше життя», містились вимоги представників виконавчої ради українців армії до Тимчасового уряду та постанови для делегатів першого всеукраїнського військового з'їзду, який проходив у Києві. Делегати, перш за все, пропонували добиватись широкої національно-територіальної автономії України в федеративній російській республіці. Земельне питання для більшості колишніх селян, одягнутих на період війни у шинелі, не втрачало актуальності, що підтверджувала пропозиція створення українського земельного фонду, яким би мали керувати трудові громади. Свою позицію солдатські депутати аргументували тим, що «право на землю повинен мати той, хто її обробляє» [2, с. 1]. Депутати вимагали негайно націоналізувати армійські частини. В тилових підрозділах українців також пропонувалось виділити в окремі полки й частини. Попри війну, делегати не забували й про освіту. Резолюція містила пункт, присвячений школі, й проголошенню вимоги здійснення навчання українською мовою. Релігія, як один із традиційних національних маркерів також не залишилась поза увагою. З'їзд прийняв резолюцію про необхідність визнання автономії української церкви та правлення служби українською мовою [2, с. 1].

Вже у номері від 14 червня було розміщено інформацію про заборону Тимчасовим урядом проведення 2-го всеукраїнського військового з'їзду у Києві. В тексті містилась вимога визнання українців як окремої нації, та принципового й негайного вирішення питання про право України на автономію, яке б було підтверджене особливим декретом [3, с.3]. Вимоги так і лишились на папері, як відомо, демократизм будь-яких російських урядів вичерпується на українському питанні.

1918 рік в політичній історії України позначений злетами й падіннями, як досягненнями в культурній, освітній сферах, так і провалами в політичній та військовій галузях. На сторінках періодичних видань піднімались й питання мови а публікації у 1918 році в житомирських газетах часто були багатомовними. Видавці використовували російську, українську, їдиш та іврит (часто в одному номері), в залежності від змісту публікації та контексту.

Цього року вперше в середовищі вчених, публіцистів, частково політиків озвучуються ідеї, які в подальшому будуть втіленні в інших

умовах та політичних реаліях. Революційна епоха породжувала й грандіозні проекти, спрямовані на радикальні перетворення людиною світу й природи. Дніпро, як найбільша водна артерія України відігравав не останню роль в цих теоретичних (чи фантастичних) побудовах. Траплялись й типові «прожекти», подібні до хрущовських. Так, у щоденній газеті «Молот», яка була друкованим органом Волинського губернського комітету Української партії соціалістів - революціонерів, зустрічаємо публікації щодо можливості з'єднання Дніпра із Віслою. «У департаменті водяних шляхів розроблено план з'єднання Дніпра через Прип'ять із Віслою, Двиною та Десною»[1, с. 2]. Складовою частиною реалізації плану ГОЕЛРО, який в радянській історіографії пов'язувався із ініціативою Леніна, було й будівництво Дніпровської ГЕС у Запоріжжі. У згаданій статті пропонувалось закласти в районі Дніпрових порогів чотири великі гаті й величезної сили турбіни, які б давали енергію заводам й фабрикам Дніпровського району.

В окреслений період активно обговорювались проблеми майбутніх державних території та кордонів, до яких планувалось включити як Кубань, так і частину білоруських земель з домінуючим етнічним українським населенням. «До Секретарата ЦР з'являються делегації з різних місць з проханням про з'єднання з Україною. Вже були делегати з Гомелю, Мінську, Мозирського повіту та других місць Білої Русі» [1, с. 2].

Саме у 1918 р. чи не вперше на сторінках періодичних видань озвучується ідея включення Криму до складу УНР. «Приїздять люди за вказівками в земельній справі, рахуючи себе громадяни УНР. Є відомості й про те, що й Крим надсилає послів в умовах, на яких Крим може прилучитись до республіки» [3, с. 2].

Широка палітра ідей, подій, людей, представлена на сторінках тогочасної преси, віддзеркалювала загальні для всіх регіонів України проблеми періоду, який за великим рахунком, визначив на довгий, майже 80-річний період статус другої серед «рівних» республік Радянського Союзу.

Список використаних джерел та літератури

1. Молот. 1918 р. № 12.
2. Український голос. 1917. № 1.
3. Український голос. 1917 р. № 2.

Дмитро Кондратюк
(м. Житомир)

МІСЦЕВІ ОРГАНИ ВЛАДИ НА ПРАВОБЕРЕЖНІЙ УКРАЇНІ:

ФОРМУВАННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ(1917–1921 РР.).

ІСТОРИОГРАФІЧНИЙ ОГЛЯД

Місцеві органи влади є формою залучення громадян до участі в управлінні місцевими справами, одним з механізмів демократичного